

ניצן שמיר

מחאת הנוער למען האקלים

אורי רמון

מחאת הנוער למען האקלים



מחאת הנוער למען האקלים, מול משרדי משרד החינוך, 15.2.2022 | באדיבות מחאת הנוער למען האקלים

[תוכן זה הוא חלק מרב-שיט. לחצו כאן לדיון המלא](#)

חינוך אקלימי – חינוך חובה: חינוך אקלימי בראי הנוער

15 בספטמבר, 2022

גיליון קיץ 2022 / כרך 13(2)

משבר האקלים, שיפגע בצורה כזו או אחרת בכל האנשים בכדור הארץ, צריך להיות נוכח גם במערכת החינוך; לא הגיוני שהעולם כולו ניצב מול משבר קשה ומסוכן, והנושא לא מגיע באופן מבוקר ומקצועי לאוזני התלמידים.

לאחרונה הכריזו שרת החינוך והשרה להגנת הסביבה על יישום תוכנית חינוך אקלימי בהדרגה החל מהשנה הבאה, בכל שכבות הגיל. מדובר בשינוי ענק וחסר תקדים במערכת החינוך. כיום לרוב המוחלט של בוגרי 12 שנות לימוד בישראל אין ידע בסיסי על משבר האקלים. אם התוכנית תגיע לפריסה רחבה, היא תיצור שינוי תודעתי ותגביר את הפעולה של הנוער והמדינה לבלימת המשבר ולהתמודדות עם השלכותיו. על השינוי הזה, אם יתרחש, יוכלו להעיד רק התלמידות והתלמידים. לפי דעתנו, התוכנית צריכה להגיע בהקדם האפשרי לכלל התלמידים בארץ. יש מספר דברים שהיא צריכה לכלול, והם מפורטים להלן.

חינוך אקלימי, שאמור לחשוף את התלמידים למציאות הקשה והמורכבת של ההווה והעתיד, צריך להיות מותאם לגיל, ולכלול תמיכה רגשית מקיפה מבלי להסתיר מהתלמידים את המציאות. אי אפשר להסתיר מאיתנו, התלמידים, חלקים חשובים בהשלכותיו של משבר האקלים, מכיוון שניאלץ להתמודד איתם, ועלינו לדעת למה להיות מוכנים. עם זאת, חשוב להציג גם נתונים המעוררים תקווה ולעורר תחושת מחויבות לפתרון המשבר. חשוב להציג את האסונות, אבל לא פחות מכך חשוב להציג את הפתרונות.

אנו חושבים שבאמצעות הצגת סוגיות אקלימיות ניתן לפתח דיון וביקורתיות, אבל תהיה זו טעות לתת מקום לדיון בסוגיות שיש עליהן הסכמה רבה בקהילת המדע, כמו השפעות תעשיית הדלקים ותעשיית הבשר על המשבר והצעדים שיש לנקוט כדי להקטין את השפעתן.



נוער ישראלי מפגין כחלק מאירועי המחאה העולמית. הטיילת בתל-אביב, 25.3.2022 | צילום: דפנה תפארת

כדי ליצור תחושת שליטה וכוח בקרבנו התלמידים, וכדי לפתח תקווה בתוך המצב הקשה, חשוב מאוד להזכיר שיש עוד סיכוי, ושאם נפעל כולנו ביחד, לא יהיה רק סיכוי – יהיה הרבה מעבר לזה. כדאי לעודד לאקטיביזם: להציג את התנועה האקלימית-סביבתית ולפתח מוטיבציה לשינוי המציאות. ברגע שאנו, בני הנוער, נחשפים לנושא, אכפת לנו ממשבר האקלים; אכפת לנו מהעתיד שלנו ומהחיים של הסובבים אותנו, ואכפת לנו מהעולם. אבל מאוד קשה לקום ולעשות; צריך לשנות את כל המדיניות שהמשלוח נוקטת, וכבני נוער אנחנו מרגישים שאין לנו מספיק שליטה כדי לעשות זאת.

אם בני נוער נוספים יבינו שיש להם כוח, ושהם יכולים להוביל את השינוי, הם יפעלו. המפתחות לשינוי נמצאים אצל מקבלי ההחלטות, אבל אין ספק שהנוער יכול להוביל את השינוי. בית הספר יכול לקדם אקטיביזם מסוגים שונים, בין אם מדובר בהתאגדות מול הממשלות ברמה מדינית, ובין אם מדובר בפעולה ברמה הקהילתית או העירונית.

כרגע העתיד נראה קודר, מה שיכול לגרום לחרדה. כאשר מלמדים על משבר האקלים, צריך גם לדבר על כך שתחושות כמו עצב, כעס, פחד וחוסר אונים מובנות והגייוניות לחלוטין. זה בסדר להרגיש ככה, אבל חייבים לזכור ולהזכיר שיש גם תקווה. ובעיקר, צריך להקשיב לילדים. גם אם אין תשובות.

צריך להתקיים מרחב פדגוגי שמאפשר לתלמידים להיות מודעים למשבר האקלים, להשלכותיו ולפתרונות לו, לקונצנזוס המדעי שלפיו משבר האקלים אכן קיים והוא תוצאה של פעולות אנוש, לכוח שיש להם בידיים לשינוי, ובעיקר – שיש בו אופן קשבת לתלמידים, שמקבלת בהבנה ובמקצועיות שלל תגובות: מאדישות לנושא ועד רגשות קשים. כדי שמרחב כזה יתקיים, יש להכשיר את הצוות המקצועי וכמה שיותר מהר. הכשרה זו צריכה

לכלול את המורות, היועצות, המחנכות וכל בעלי התפקידים הנוגעים לעניין. לשם כך, משרד החינוך צריך להקצות תקציב גדול לקידום חינוך אקלימי.

חינוך אקלימי צריך להגיע לכל התלמידים, ללא הבדלי מגזר, תקציב ומעמד חברתי-כלכלי של העיר שהם מתגוררים בה, וללא קשר לפריפריה או מרכז. תוכנית החינוך בתחום משבר האקלים צריכה להגיע לכלל התלמידים כמה שיותר מהר, כי תהליכים חינוכיים אומנם לוקחים זמן, אבל במקרה של משבר האקלים, כבר אין לנו זמן.



"חינוך אקלימי אמור לחשוף את התלמידים למציאות הקשה והמורכבת של ההווה והעתיד... חשוב להציג את האסונות, אבל לא פחות מכך חשוב להציג את הפתרונות". הפגנות בטיילת בתל-אביב במסגרת אירועי המחאה העולמית, 25.3.2022 | צילום: רוני לביא